



Савезништво за Србију није непознаница, већ нешто без чега у блиској прошлости није могла да оствари своје најважније националне и државне интересе. Од устанка до признања независности у њему је видела једини начин да се ослободи турске окупације и стекне независност, а као независна држава тежила је да на исти начин допринесе ослобођењу и осталих балканских територија које је држала Турска. У Првом светском рату била је фактички савезник сила Антанте, али и на великим искушењима због изостанка њихове праве помоћи. Често је партнере тражила и у великим силама, али су њихови интереси редовно били супротни српским, што је углавном по њу било веома кобно. Некада је плаћала цех и својим заблудама у погледу оданости појединих савезника, занемарујући неумитну истину да је савезништво постојано само док постоји подударност интереса и да је то увек „посао са рачуном“.

Савези у које је улазила по свом карактеру били су одбрамбено-ослободилачки, што је од значаја за ово разматрање јер објашњава мотиве српске савезничке политике. Они нису били освајачки, нити у служби туђих империјалних интереса, а важно је и то што је Србија увек знала ко јој је конкретан, а ко потенцијални непријатељ и што се сагласно томе опредељивала за савезнике. Уосталом, постојање противника (непријатеља) кључан је разлог настанка сваког војног савеза, па тако и НАТО.

Србија и данас позитивно гледа на савезништво, што се види из њених стратегијско-нормативних докумената о одбрани по којима се одбрана земље остварује ослонцем на сопствене снаге, али и учешћем у коалицијама (савезима). Дакле, она рачуна са таквом могућношћу за случај да буде угрожена, а не буде у стању да самостално оствари своје одбрамбене циљеве. Оваква оријентација није спорна када се има у виду њена укупна одбрамбена моћ као мале земље. Међутим, спорно је да ли Србији у данашњем мирнодопском тренутку уопште треба савезништво кроз чланство у НАТО. Оно би имало смисла само под два услова: први, да Србија зарад тзв. реал-политике прихвати противнике НАТО као своје, уз све политичке, економске и војне консеквенце таквог опредељења и други, да је НАТО спреман да штити територијални интегритет Србије.

Његово ширење према Русији и Кини јасно показује у коме он види своје противнике, али и мотиве због чега то чини. Чланством у НАТО Србија би се, хтела то или не, декларисала против њих, што би било дугорочно штетно по њене интересе, тим пре што нам одатле не прети никаква опасност. У њеном интересу није ни конфронтација са оним земљама које су од стране НАТО, односно САД евидентирание као „извозници“

тероризма и претња њиховој безбедности, односно које треба „демократизовати“, колико год се не слагала са њиховом политиком. У том погледу довољно је поучан пример Шпаније која је након терористичког акта у Мадриду 2004. године повукла свој војни контингент из Ирака.

С друге стране, албански политичко-терористички фактору на КиМ још од времена Рамбујеа и агресије добија снажну политичку, логистичку и војну подршку овог савеза, што је потврда континуитета његовог непријатељства према Србији. Признање независности КиМ од стране већине чланица НАТО и захтев САД да се Србија одрекне Резолуције СБ УН 1244 докази су доследности такве политике. Она се није изменила ни након покушаја да се приближимо НАТО кроз чланство у програму „Партнерство за мир“, Споразум о војној сарадњи са државом Охајо, реформу Војске по НАТО стандардима и друге манифестације оданости. Зато је сасвим сигурно да наше чланство у овој алијанси не би променило овакву политику, а могло би да се протумачи и као признање стања које је она произвела.

Све ово очигледно не иде у прилог тезама о безбедносним потребама уласка Србије у НАТО, али ни ставовима да би нам то омогућило јачање демократских процеса и институција, бржи улазак у ЕУ, ефикаснију борбу против организованог криминала и тероризма, веће улагање у нашу привреду и тако редом. Јер, савезништво никада није било школа демократије и нико нам не стоји на путу демократизације друштва. Сузбијање организованог криминала и борба против тероризма није посао савеза оваквог типа, већ неких других институција и интеграција, док страна улагања зависе од интереса инвеститора, ширине простора за инвестирање и политичке стабилности земље, која зависи само од нас. За улазак у ЕУ потребно је испунити неке друге услове, што показује случај са Хрватском која је примљена у НАТО, али још увек не и у ЕУ. Није без значаја и чињеница да нас он и не притиска у овом погледу, иако су нам наводно „врата широм отворена“.

Исто тако нису прихватљиве ни оне идеје да нам је потребно војно савезништво са Русијом као заштитом од НАТО, јер она сасвим сигурно не жели сукоб са њим, а то није ни наш интерес. Ова сила се враћа на Балкан својим привредним, а не војним потенцијалом и на том плану Србија мора да пронађе много више простора за сарадњу. Исто то важи и за друге земље са којима се може артикулисати заједнички економски интерес. Зато је савезништво у овој сфери, ако се тако може назвати, наша далеко већа потреба него у војној, јер само снажна привреда може Србију да учини безбедном и повећа њену одбрамбену моћ.

Србија и питање чланства у НАТО

Пише: Зоран Вучинић
среда, 12 мај 2010 09:06

(Аутор је професор Факултета за безбедност у Београду)